

Tradiții și obiceiuri de iarnă

„Niciun alt anotimp nu apropie sufletul, ca iarna, și de frăgezimea copilăriei, și de reculegerea bătrâneții. Ești bunic și copil în același timp, privind la fereastră fulgii care sclipesc îmbătrânindu-te cu un zâmbet față de amintirea propriei copilării ivită cu mânuța întinsă după fulgi”. (Ionel Teodoreanu)

Datinile și obiceiurile populare din România definesc, alături de multe altele, particularitățile etnice ale unui popor. Au o importanță deosebită pentru cunoașterea etnogenezei poporului nostru; pentru cunoașterea particularităților istorice; pentru cunoașterea esteticii și eticii populare românești. Ele reprezintă o componentă importantă a resurselor turistice din România, constituindu-se și păstrându-se cu predilecție în zonele rurale. Se grupează în patru cicluri care concordă celor patru anotimpuri, dar cele de iarnă sunt cele mai bine păstrate și sunt și cele mai spectaculoase - încep la Sfântul Nicolae și se termină în ianuarie, la Sfântul Ion, cuprinzând o gamă bogată de manifestări artistice.

Sfântul Nicolae (6 decembrie), în calendarul creștin, este un apărător al credinței în Iisus, dar în calendarul popular reprezintă un prilej de bucurie atât pentru cei vârstnici cât, mai ales, pentru copii, care așteaptă, cu nerăbdare, sosirea Moșului cu daruri. Moșul Nicolae, se spune, este înțelept, blând și mărinimos; ajută vădulele și orfanii; înlesnește măritișul fetelor sărace; aduce daruri în noaptea de 5-6 decembrie, dar este destul de sever cu cei neascultători și leneși, cărora le aduce, în loc de daruri, nuielușe de alun. Când Sfântul Nicolae vine pe cal alb, adică aduce cu sine zăpada, iarna va fi grea, se înmoaie de-abia la Sfântul Ion.

Ignatul porcului (20 decembrie) reprezintă o sărbătoare închinată unei divinități solare și vegetale care a preluat numele și data de celebrare de la un sfânt creștin, Ignatie Teofanul.

Se spune că în timpul sacrificării porcului „nu trebuie să stea nimeni prin prejur din cei miloși la fire, căci animalul moare greu iar carnea nu este gustoasă”. Când se taie porcul trebuie să spui: „Ignat, Ignat/Porc umflat”. Sângele scurs din porc, după ce a fost înjunghiat, se pune la uscat, apoi se macină și se afumă cu el, peste an, copiii ca să le treacă de guturai, de spaimă și de alte boli.

Ajunul Crăciunului (24 decembrie) - despre Moș Ajun se spune că a fost baciul aflat în slujba lui Moș Crăciun, stăpânul staului unde Maica Domnului l-a născut pe Iisus Hristos. În Ajunul Crăciunului se leagă pomii cu paie pentru ca aceștia să lege rod bogat, iar copiilor, părinții le dau să mănânce bostan, ca să fie grași peste an. Încă de dimineată începe colindul, cete de copii merg din casă în casă cu colinda: „Moș-Ajunul”; „Bună-dimineța la Moș-Ajun”... După credința populară, colindătorii sunt purtători de noroc și fericire. Colindătorii primesc daruri colaci și fructe, ca simboluri solare și vegetale, menite să asigure belșugul în gospodărie.

În credința bucovineană colindele se rostesc pentru a dispărea diavoli, pentru a se purifica atmosfera satului în noaptea în care s-a născut Iisus. Se spune că este mare păcat să stea cineva, în noaptea de Crăciun, cu poarta închisă.

Colindătorii semnifică și îngerii care cântau deasupra ieslei din Betleem, salvând nașterea pruncului.

Pe lângă această „veste minunată”, colindele religioase vorbesc despre Patimile Domnului, despre sfinți, despre Maica Domnului, despre bătrânul Crăciun, despre trădarea lui Iuda. Ei poartă costume populare de sărbătoare. Uneori poartă o bătă sau o măciucă special ornată, traistă, clopoței, dube sau alte instrumente muzicale.

Colindele românești creează o atmosferă legendară referitoare la lume și stihii. Obiceiul colindatului a înglobat în el nu numai cântec și gest ritual, ci și numeroase mesaje și simboluri ale unei străvechi spiritualități românești.

Un moment important al Ajunului îl constituie împodobirea bradului, care a fost ales datorită faptului că el rămâne tot timpul verde, simbolizând pe Hristos, cel veșnic viu.

Datina împodobirii bradului de Crăciun pare a fi de obârșie germană, așa cum este și colindul „O brad frumos”. Împodobitul bradului, în România, este cel mai îndrăgit obicei de Crăciun, datorită simbolurilor care i se asociază: iubire - pentru că este împodobit de întreaga familie; bucurie și fericire - pentru că sub el sunt puse darurile; magie - se spune că Moș Crăciun nu vine în casele unde nu este brad; viață, trăinicie și sănătate - pentru că este mereu verde.

Crăciunul (25 decembrie), Sfânta Sărbătoare a Nașterii Domnului, este cea mai așteptată sărbătoare, ea relevă însemnătatea crucială pe care a avut-o și o are în evoluția umanității, pe calea mântuirii, nașterea lui Hristos, fiul lui Dumnezeu, luminându-ne calea spre iubire și adevăr. Dar această sărbătoare aduce cu ea și o sumă de obiceiuri foarte vechi prin care se celebra Echinocțiul de iarnă, momentul în care natura dă speranța că va renaște.

Cuvântul „Crăciun”, a cărui origine este și astăzi în discuție, provine dintr-un fond mitic extrem de vechi, care desemnează în limba română Nașterea lui Hristos.

Legendă: Se spune că Maica Domnului, fiindcuprinsă de durerile nașterii, i-a cerut adăpost lui Moș Ajun. Motivând că este sărac, el a refuzat-o, dar a trimis-o la fratele lui mai mic și mai bogat, Moș Crăciun. Ajunsă la casa lui Crăciun, Maica Domnului o găsește pe soția acestuia, Crăciuneasa, și îi cere adăpost. Crăciuneasa nu a stat mult pe gânduri, însă, știindu-și soțul rău și necredincios, nu o primește în casă și o trimite să nască în grajdul vitelor. Apoi, fără să-i spună soțului ei, Crăciuneasa o ajută pe Maica Domnului să-l nască pe Pruncul Iisus. Aflând Crăciun, acesta își pedepsește soția. Dar Maica Domnului, printr-o minune, o ajută pe Crăciuneasă să scape de pedeapsa soțului ei. Crăciun, văzând această minune și aflând că în grajdul său s-a născut Domnul Iisus, se căiește și îi cere iertare lui Dumnezeu, devenind astfel „primul creștin”. Se spune că el s-a căit atât de mult încât a doua zi și-a împărțit întreaga avere copiilor săraci și de atunci, în fiecare an, în Ajunul Nașterii Domnului, Moș Crăciun pune sub brad cadourile mult așteptate.

Începând cu întâia zi de Crăciun și în următoarele zile ale acestei sărbători, copiii umblă cu „Steaua”, cântând colinde de stea prin care vestesc nașterea lui Iisus Hristos. Colindătorii care umblă cu „Steaua” se numesc stelari. Miezul cântării lor se referă la căutarea și aflarea pruncului Iisus de către magi sau crai.

„Vicliemul” sau „Irozii”, teatru popular, reprezintă scene de la Nașterea Domnului, teatru considerat a fi venit la noi pe la sfârșitul secolului al XVIII-lea, din Galia, și arată șiretenia lui Irod, care a

poruncit uciderea pruncilor și aflarea Pruncului Iisus.

„Capra”, „Țurca”, „Brezaia” fac parte dintre datinile de Crăciun și Anul Nou. Tinerii colindători ce intră în ceată trebuie să aibă o conduită deosebită, să cunoască la perfecție obiceiurile, să aibă o voce și un fizic plăcut. Se desemnează, apoi, un șef al cetei care se poate numi vornic, căpitan, calfă. În dimineața de Crăciun e bine să ne spălăm pe față cu apă curată, luată dintr-un izvor sau fântână, în care punem o monedă de argint, pentru ca tot anul să fim curați ca argintul și feriți de boli.

RODICA SUBȚIRELU

Colind

Ahoo, ahoo de noul an
Zurgălăi și clopoței
Cu brazi verzi de pe tăpșan
Și cu alai de flăcăi.
Am plecat să colindăm
Doar de bine să urăm
Ca în anul care vine,
S-aveți numai fericire,
Și să nu fiți supărați
De criză să mai uitați.
S-aveți ani cu sănătate...
Să vă meargă bine-n toate...
Ia mai dați bice flăcăi
Și sunați din zurgălăi..
Punga să vă fie plină
Să aveți în pod slănină,
Beciul cu butoaie plin
Cu palincă și cu vin.
Să punem masa bogată,
Să petrecem să cântăm
Anul Nou să-ntâmpinăm,
Cu friptură aburindă
Gerul să nu ne cuprindă.
Să mergem din casă-n casă,
Să cântăm urarea noastră.
Mânați măi flăcăi voinici
În cămășile cu-arnici
Și buhai cu borangic, heii...
Cine v-a urat de toate,
Dă-le Doamne sănătate,
La flăcăi fete frumoase
Rumene și sănătoase,
Cu coșuri de cozonaci
Să le ducă la cei dragi.
Mai sunați din zurgălăi
Și dați bice măi flăcăi...
Să ne vedem peste ani
La Anul și La Mulți Ani.

INDEPENDENȚA
ROMÂNIA
*Independența
prin Cultură*

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*